

NIKA

Publicație trimestrială a protopiatului de Criuleni și Dubăsari

Anul IX, Nr. 3, 2013

Apare cu binecuvântarea Înalț Prea Sfințitului Vladimir, Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove

200 DE LA ÎNFIINȚAREA EPARHIEI DE CHIȘINĂU ȘI HOTIN

MITROPOLITUL GAVRIIL BĂNULESCU-BODONI

Primul arhipăstor al basarabenilor a fost mitropolitul *Gavriil Bănulescu-Bodoni*, întemeietorul și organizatorul Eparhiei Chișinăului și Hotinului. Era român de neam, născut în 1746 în Bistrița Transilvaniei, într-o familie originară din Câmpulungul Moldovei. În ultima parte a vieții sale s-a aflat în slujba Bisericii Ortodoxe Ruse: profesor la Seminarul de la Poltava, mitropolit al Poltavei (1793-1799), mitropolit al Kievului (1799-1803), iar în timpul ocupației rusești exarh al Moldovei și Țării Românești (1808-1812).

Ideea înființării unei noi Eparhii în spațiul dintre Prut și Nistru a fost lansată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse. Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni i-a revenit realizarea ei în practică. Stabilit la Chișinău după retragerea trupelor rusești din Principatele române, el a înaintat Sinodului din Petersburg, la data de 4 noiembrie 1812, un proiect

de organizare a vieții bisericești din Basarabia. După ce referatul cu propuneri a trecut procedurile de rigoare, el a fost aprobat de țarul Alexandru I la 21 august 1813, zi care poate fi considerată ca dată a întemeierii noii Eparhii. În fruntea ei a fost numit mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni. Jurisdicția Eparhiei se întindea și peste parohiile populate de moldoveni din stânga Nistrului (Transnistria), așa cum ceruse mitropolitul prin memoriul său.

Organizând Eparhia după proiectul său, Gavriil Bănulescu-Bodoni a dorit ca Biserica din Basarabia să aibă o anumită autonomie și să-i fie păstrate particularitățile locale. El și-a numit un vicar, în persoana lui Dimitrie Sulima, care a fost hirotonit „episcop de Bender și Akerman” (Tighina și Cetatea Albă) încă din 1811, și-și avea reședința în mănăstirea Sf. Arhanghel Mihail din Chișinău. În septembrie 1813 a creat „Exarhiceasca dicasterie a Chișinăului”, ca instanță de judecată bisericească. A numit protopopi, care aveau în subordine mai mulți „blagocini”. Protopopii recomandau candidați la hirotonire, făceau anchete în parohii, aplicau pedepse în cazuri de indisciplină a clericilor în subordine, dar, în același timp, erau obligați și să apere clericii de orice presiuni din partea autorităților de stat sau ale unor mireni. Tot ei supravegheau starea morală și culturală a preoțimii din circumscriptiile lor și prezentau centrului eparhial rapoarte anuale.

De numele mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni sunt legate și alte momente importante

Patriarhul Kiril la mormântul Mitropolitului Gavriil

din istoria Bisericii Ortodoxe din Basarabia. Grație străduințelor lui a fost înființat Seminarul teologic din Chișinău (1813), Tipografia eparhială (1814), filiala basarabeană a „Societății Biblice Ruse” (care a contribuit la publicarea în limba română a Noului Testament (1817) și a Bibliei (1819)), a fost mai bine îndrumată viața monahală etc.

Mitropolitul Gavriil a fost preocupat și de gândul ridicării unei catedrale episcopale în Chișinău, pentru că el era nevoit să slujească în biserica mănăstirii „Sf. Arhanghel Mihail”. Piatra de fundamente a fost pusă, însă, abia pe timpul succesorului său, în anul 1830. În schimb, sub îndrumarea sa a fost restaurată biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la mănăstirea Căpriană. De asemenea, au fost zidite câteva biserici în Chișinău (Sf. Treime, Sf. Gheorghe), în unele târguri și sate.

Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni a trecut la cele veșnice la 30 martie 1821, la vârsta de 75 de ani, după o păstorire efectivă de 9 ani a Eparhiei Chișinăului și Hotinului. A fost așezat spre veșnica odihnă la mănăstirea Căpriană, unde i se vede și azi mormântul.

FESTIVALUL ORTODOX «UN TRANDAFIR, O LUMÂNARE PENTRU SF. ȘTEFAN CEL MARE»

Ediția a IX-a a festivalului ortodox dedicat Sf. Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare, organizat de Secția Cultură Criuleni în parteneriat cu protopopiatul de Criuleni și Dubăsari, a avut loc pe data de 14 iulie, duminică, fiind găzduit în s. Slobozia-Dușca.

După oficierea Acatistului sfântului și a Sf. Liturghii în biserica cu hramul «Sf. Cuv. Parascheva» din localitate, oaspeții și enoriașii au plecat la Casa de Cultură din vecinătate. Aici meșterii noștri au amenajat, în curte și hol, diferite expoziții de artă populară și artizanat, iar orchestra de fanfară vesel chema lumea la sărbătoare.

Festivalul a demarat cu piesa «Ridică-te, Stăpâne!» interpretată de grupul vocal al Centrului Raional de Cultură și Tineret «Grigore Sirbu». Sub sunetele buciurilor în scenă a ieșit, actorul teatrului M. Eminescu din or. Chișinău, dl Nicolae Darie, în rolul lui Sf. Ștefan cel Mare. Mai târziu cu un cuvânt de felicitare, cu ocazia sărbătorii, s-a adresat publicului dl Vitalie

Rotaru, președintele raionului Criuleni. În scenă au evoluat peste 20 de ansambluri vocale, de muzică și dans, coruri bisericești și formații folclorice, care ne-au surprins prin diversitatea pieselor interpretate, coloritul vestimentar și profesionalism.

A urmat înmânarea diplomelor de participare și trofeelor festivalului. Din partea protopopiatului au fost cadonate icoane cu chipul mărețului Voievod și CD-uri cu cântece patriotice. Din partea Mitropoliei Moldovei a vorbit despre importanța sărbătorii părintele Nicolae Ciobanu, consilier cultural. Părintele Teodor Pelin, protopop de Criuleni și Dubăsari, a mulțumit călduros tuturor participanților și în mod deosebit organizatorilor festivalului, dnei Valentina Bobeico, șefa secției Cultură Criuleni și dlui Serghei Istrati, primarul s. Slobozia-Dușca.

Festivalul s-a încheiat cu tradiționalul cântec «Când a fost să moară Ștefan...» interpretat cu glas mare, ridicați în picioare, de toată sala.

Toți participanții după evoluare au fost invitați la masă, iar pentru oaspeții de onoare în incinta primăriei a fost organizată o aleasă agapă frățască.

ADUNAREA ORDINARĂ A PREOȚILOR DIN PROTOPOPIATUL DE CRIULENI ȘI DUBĂSARI

Adunarea ordinară a preoților din protopopiatul de Criuleni și Dubăsari a avut loc pe data de 22 august 2013 în biserica cu hramul «Acoperământul Maicii Domnului» din satul Mălăiești Vechi, raionul Criuleni.

La început a fost oficiată slujba Sf. Liturghii de către părintele paroh prot. Veaceslav Ceban, părintele protopop prot. mitrofor Teodor Pelin împreună cu preoții din circumscripție. În cuvântarea sfinției sale, părintele protopop a apreciat satisfăcător activitatea pastorală a părintelui paroh, iar credincioșilor le-a dorit trăirea din plin a postului Adormirii Maicii Domnului. A urmat, ca de obicei, mărturisirea preoților de către părintele duhovnic prot. mitr. Ioan Turuta.

Întrunirea a debutat cu conferința «Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni – viața și activitatea» ținută de Prot. Veaceslav Ciorbă.

Ulterior s-au discutat următoarele: despre începerea noului an școlar și dificultățile în cadrul predării Religiei în școli și licee; vizita Sanctității Sale Preafericitului Chiril, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, în Republica Moldova; situația îngrijorătoare din parohia s. Cimișeni ș. a.

În continuare părintele protopop Teodor Pelin a făcut necesare comunicări, abordând diverse aspecte ce țin de activitatea culturală, pastoral-misionară și administrativă a parohiilor din protopopiatul de Criuleni și Dubăsari.

Adunarea a fost onorată de prezența dlui Ion Nistean, primarul comunei Bălăbănești. La final pentru toți a fost organizată o aleasă agapă frățască.

CRUCII TALE NE ÎNCHINĂM, STĂPÂNE...

La 4 august 2013 un eveniment deosebit a bucurat sufletele tuturor credincioșilor din s. Dubăsari Vechi, r-l Criuleni – a fost înălțată și s-a sfințit o nouă Răstignire.

După un pelerinaj la locurile sfinte din Israel dl Oleg Cîrlig, ctitor al bisericii din localitate, s-a aprins cu râvnă de a savârși o faptă deosebit de bineplăcută înaintea lui Dumnezeu. Astfel, s-a ajuns la ideea de a înălța o sfântă Răstignire. Locul a fost ales de Consiliul parohial de comun acord cu autoritățile publice locale, pe un teren aferent bisericii.

Cu ajutorul bunului Dumnezeu, nu fără de ispite, Răstignirea a fost înălțată. Au urmat lucrările de tencuială și vopsire, fundația a fost îmbrăcată cu granit de culoare neagră, s-a montat un sistem de iluminare și s-a amenajat o trotuară din pavaj color. S-au sădit diverși arbori și arbuști decorativi, teritoriul a fost îngrădit cu un gard metalic. Toate cheltuielile au fost acoperite de soții Oleg și Liudmila Cîrlig.

Răstignirea a fost sfințită de părintele paroh prot. mitr. Teodor Pelin, protopop al bisericilor din raioanele Criuleni și Dubăsari. La ceremonie au luat parte dl Gheorghe Lungu, primarul satului Dubăsari Vechi, enoriași și oaspeți din capitală.

Aducem sincere mulțumiri familiei Cîrlig, iar Hristos Dumnezeu să le dăruiască sănătate, mântuire, întru toate cele bune sporire și să-i păzească întru mulți și fericiți ani!

Preoteasa Maria Muravschi

Din istoria bisericilor din protopopiat

Biserica din satul Răculești

Satul Răculești dispunea deja de o biserică din lemn cel puțin din secolul al XVIII-lea, astfel prima mențiune datează cu anul 1796. Către anul 1812 documentele de arhivă ne informează: «Satul Răculești – biserica cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» – construită din lemn, se află în stare rea. Este îndestulată cu veșminte, icoane și cărți». Necătând la aceasta, biserica va mai deservi credincioșii peste trei decenii, până la zidirea unei noi biserici din piatră.

Biserica din piatră a fost zidită în anul 1845 și ctitorită de săteni: «Biserica este zidită din piatră; clopotnița situată deasupra pronaosului este la fel din piatră și se află într-o legătură cu biserica. Are un prestol în cinstea Adormirii Maicii Domnului. Sărbătoarea hramului este pe 15 august.». Acoperișul la început a fost montat din șindrilă (drancă).

O reparație mai amplă, nesocotind cele curente (p. e. în anul 1867 biserica a fost tencuită și vopsită în interior și exterior), s-a efectuat în vara anului 1899. Acoperișul vechi a fost schimbat pe unul nou din tablă zincată, la fel au fost schimbate podeaua și ferestrele, biserica a fost tencuită și vopsită integral. Devizul de cheltuieli a constituit 1150 de ruble (o sumă destul de impunătoare în acele timpuri).

La începutul anilor 1960, la indicația autorităților comuniste, biserica a fost demolată până la temelie. Pe fundamentul vechi al bisericii în anul 1972 a fost construit un magazin alimentar, care cu timpul s-a dovedit a fi nerentabil, astfel în 1982 este închis și transformat ulterior într-un depozit. În anul 2000, la decizia autorităților publice locale, clădirea a fost amenajată ca un micuț lăcaș de rugăciune. Și dacă până atunci vechea clădire, aflată într-o stare deplorabilă, nu interesa pe nimeni, de ea imediat și-au

adus aminte. Astfel, tovarășul Grigore Mustea, președintele Cooperativei de Consum Criuleni (ConsumCoop), a propus credincioșilor să-și răscumpeze micuța biserică, achitând o sumă de 30 000 lei (o sumă enormă pentru un sat mic), iar părintele Ioan Pîrlog era adeseori amenințat cu judecata. Cu greu s-au adunat banii și clădirea, în sfârșit, a fost răscumpărată.

La decizia enoriașilor în anul 2003 vechea clădire a fost aproape integral demolată, iar pe fundamentul vechi al bisericii s-a zidit una nouă. Tot satul, de la mic la mare, au sărit în ajutor. Așa au fost construite noua biserică, casa parohială și săpată fântâna.

Biserica a fost sfințită pe data de 19 septembrie 2009 de către Înalt Prea Sfințitul Vladimir, Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove.

Preoții slujitori:

Până în anul 1843 a slujit părintele Vasile Purcel (presupunem că anume el a fost inițiatorul construcției unei noi biserici din piatră, deși a decedat până la demararea lucrărilor).

Din anul 1843 – părintele Grigore Clementie Balta. Născut în anul 1805, fiu de preot, nu a învățat la seminar. La 13 ianuarie 1831, conform cererii depuse, prin decretul Consistoriului Duhovnesc din Chișinău a fost numit în funcția de dascăl pentru biserica «Adormirii Maicii Domnului» din s. Răculești, județul Orhei. La 30 iunie 1837 a fost hirotonit preot de către Prea Sfințitul Dmitrie, Arhiepiscop de Chișinău și Hotin, pentru biserica «Sf. M. Mc. Gheorghe» din s. Camencea, jud. Orhei. Pe 22 aprilie 1843 a fost transferat către biserica din s. Răculești, jud. Orhei. În anul 1860 a fost decorat cu Medalia de bronz pe panglica Sf. Apostol Andrei (în timpul păstoriei sale s-a construit biserica din piatră).

Din anul 1865 – părintele Iacob Ioan Caisin. S-a născut în anul 1840, fiu de preot. După absolvirea cursului deplin al Seminarului Duhovnesc din Chișinău, la 15 august 1865, a fost hirotonit preot de către Prea Sfințitul Antonie, Arhiepiscop de Chișinău și Hotin, pentru biserica din s. Salcia, jud. Soroca. La 17 decembrie aceluiaș an a fost transferat către biserica din s. Răculești, jud. Orhei. La 4 noiembrie 1847, pentru activitate sârguincioasă, a fost decorat cu dreptul de a purta năbedrenic, iar în 1872 a fost menționat cu Diplomă Arhierescă (fiul mai mare Ioan, născut la 15 mai 1866, după absolvirea Seminarului Duhovnesc din Chișinău, a fost hirotonit

preot pentru biserica din s. Coșernița, unde a slujit Domnului anii 1899 – 1917).

Din anul 1888 – părintele Grigore Teodor Gobjila. S-a născut la 10 ianuarie 1865 în s. Negureni, jud.

Orhei, fiu de preot. A absolvit cursul deplin al Seminarului Duhovnesc din Chișinău în anul 1886; la 20 septembrie 1886 a fost numit profesor la Școala Monahală din mănăstirea Hâncu. La 20 noiembrie 1887 a fost hirotonit diacon, la 21 noiembrie – preot pentru biserica «Sf. Ier. Nicolae» din s. Mana, jud. Orhei; la 22 decembrie 1888 a fost transferat în s. Răculești, jud. Orhei. În anul 1894 a fost decorat cu dreptul de a purta năbedrenic, în 1902 – cu camilavcă, în 1915 – cu cruce de aur de la Sf. Sinod. Anii 1930 părintele Grigore a rămas în parohie, astfel slujind aici Domnului peste jumătate de secol.

Din anul 2001 preot paroh a fost numit părintele Ioan Pîrlog, care a reușit împreună cu enoriașii să construiască o nouă biserică și casa parohială.

Istoria bisericii cu hramul «Minunea Sf. Arh. Mihail» din satul Bălășăști, raionul Criuleni.

Biserica din lemn cu hramul «Minunea Sf. Arhangel Mihail» din satul Bălășăști a fost construită în anul 1803 cu stăruința enoriașilor: «Biserica este din lemn, la fel clopotnița, care este separată și situată pe 4 bărne de lemn, acoperită cu șindrilă. Îndestulată cu obiecte de cult». Această biserică a funcționat până la mijlocul anilor 1860, fiind închisă. Dar deja către sfârșitul anilor 1850 biserica nu avea paroh, ci doar un pălămar, pe dl Gheorghe Lup Madan.

Biserica din piatră a fost construită în anul 1900 de către enoriași și cu sprijinul boierului din s. Onițcani dlui Vasile Ioan Corețchi: «Clădită din piatră, într-o legătură cu clopotnița, acoperită cu tablă zincată. Prestolul în numele Sf. Arhistratig Mihail. Sărbătoarea hramului este pe 6 septembrie».

După închiderea bisericii din lemn, satul Bălășăști a fost alipit către parohia satului Răculești, până în anul 1940, necătând la faptul că din 1900 s-a construit biserica din piatră, care n-a dispus de cler. Acest fapt este menționat în toate documentele de arhivă: «Cler nu are. Anexată bisericii «Adormirea Maicii Domnului» din satul Răculești».

Prin anii 1960, la indicația autorităților comuniste, biserica a fost complet demolată. Ea se afla pe teritoriul cimitirului actual, astăzi alături de acel loc a fost construită o mică casă parohială.

Pr. Ioan Pîrlog

200 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA EPARHIEI DE CHIȘINĂU ȘI HOTIN

▶ continuare din pag. 1

ÎNVĂȚĂMÂNTUL TEOLOGIC

Cea mai importantă instituție de învățământ teologic din Basarabia în perioada țaristă a fost Seminarul teologic din Chișinău, deschis de mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni în 1813. La început, acesta avea două clase – una pregătitoare și alta „gramaticescă”, dar pe parcurs i s-au adăugat noi clase, ajungând în 1823 la un curs complet. Primul rector a fost protoiereul Petru Kunițchi, subdirector și învățător al clasei de gramatică - Ivan Nesterovici, învățător al clasei pregătitoare - Isidor Gherbanovschi, toți trei ucraineni, colaboratori apropiați ai mitropolitului Gavriil, încă pe când era exarh al Principatelor române. Seminarul era destinat, în primul rând, pentru copiii clericilor, cărora li se acordau 30 de burse. Cursurile se predau în limba rusă (limba română se predă ca o simplă materie de studiu).

Seminarul a fost reorganizat în mai multe rânduri, în dependență de evoluția cursului politic al guvernului țarist. În 1823 s-a procedat la o reorganizare în baza „Regulamentului școlilor duhovnicești din Rusia” din anii 1808-1814. Ca urmare, Seminarul a fost coborât de la rangul de instituție de învățământ superior la una de studii medii. Clasele inferioare au fost reorganizate într-o instituție aparte - Școala duhovnicească de băieți din Chișinău, iar cele superioare, rămase Seminarului, au format trei secții de învățământ: inferior, mediu și superior. Învățământul superior revenea Academiei duhovnicești, Seminarul teologic din Chișinău fiind subordonat Academiei duhovnicești din Kiev, care verifica activitatea lui prin intermediul reviziilor organizate cu regularitate.

În 1840, țarul Nicolae I (1825-1855) a aprobat un nou Regulament al seminariilor, care rămăneau tot cu șase clase, dar cu o programă mult mai bogată, cu câte 32 de ore săptămânal pentru fiecare clasă. Se prevedea ca toate materiile să fie predate numai în limba rusă.

În conformitate cu Regulamentul din 1867, din programa de studii a Seminarului teologic din Chișinău a fost exclusă completamente predarea limbii române.

În 1884, conform noului Regulament, ierarhii locului au primit drepturi depline în conducerea și organizarea seminariilor din eparhiile lor, inclusiv dreptul de a numi rectorul și profesorii. Accentul se punea, de asemenea, pe studi-

ile teologice și limbile clasice. Obiecte de cultură generală erau foarte puține, doar în primele patru clase. A fost instituit și un post de preot al capelei Seminarului (duhovnic), cu un program strict de rugăciune și practică liturgică.

În 1906 a intrat în vigoare un nou Regulament al seminariilor din Rusia. Noutatea pentru cel din Chișinău era introducerea disciplinelor „limba moldovenească” și „muzica bisericească moldovenească”, dar facultativ, în clasele a V-a și a VI-a.

În 1913, la jubileul centenar al Seminarului teologic din Chișinău, s-a constatat că instituția a avut 67 de promoții (în anii 1821-1869 erau absolvenți din doi în doi ani) cu 2436 de absolvenți, care au terminat cursul complet de 6 clase, din care 393 au făcut ulterior studii superioare - 102 în Academii duhovnicești, 281 în universități și politehnici.

Rolul și importanța acestui Seminar în istoria Bisericii Ortodoxe din Basarabiei este apreciat în mod diferit. Pentru unii el a fost un avanpost al iluminării populației locale, care a contribuit esențial la răspândirea științei de carte și la depășirea analfabetismului, specific acestei regiuni. În perefii acestei instituții s-a format și s-a consolidat elita cultural-națională a Basarabiei. Reversul medaliei se prezintă mai puțin pozitiv, fiind marcat de promovarea de către autoritățile civile și bisericești, în mod constant, a politicii de deznaționalizare și rusificare a populației autohtone. Ca urmare, prin intermediul preoților pregătiți aici după modelul țarist, în societatea basarabeană a fost cultivată o nouă mentalitate rusofilă.

O altă categorie de școli teologice din Basarabia în perioada țaristă au fost Școlile duhovnicești. În 1823, din clasele inferioare ale Seminarului teologic s-a format Școala duhovnicească de băieți din Chișinău. Până în 1866 ea s-a aflat în incinta Seminarului, apoi a fost transferată în alt local. Termenul de studii era de patru ani. Procesul de învățământ era organizat în limba rusă. Absolvenții școlii aveau dreptul de a se înscrie în clasa întâi a Seminarului. Majoritatea elevilor erau copii ai clerului, veniți la studii din toate colțurile Basarabiei.

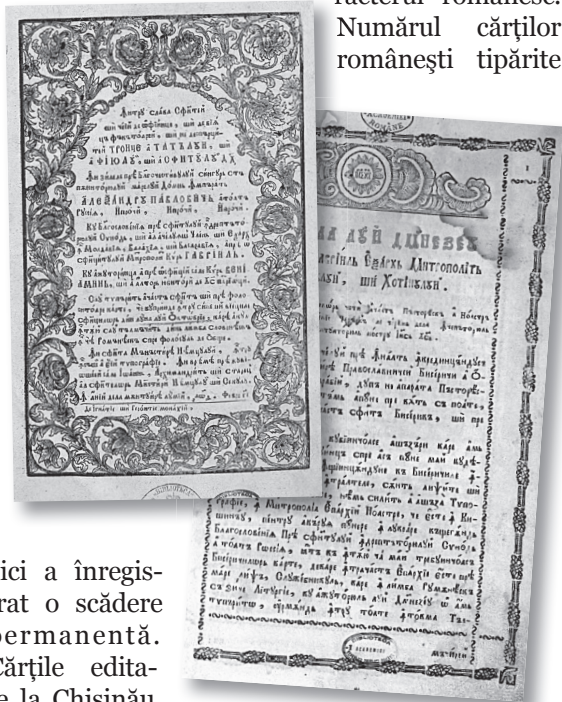
În legătură cu creșterea contingentului de elevi la Școala duhovnicească de băieți din Chișinău s-a hotărât înființarea unor noi instituții de acest gen. Mai întâi a fost deschisă o Școală duhovnicească la Bălți, în 1869, apoi, din lipsă de local, ea a fost transferată în 1873 la Edineț. În 1893 a fost deschisă o Școală duhovnicească pentru județele de sud la Ismail.

În perioada anilor 1864-1869 a funcționat în Chișinău și o „școală pentru fete din tagma duhovnicească”, reorganizată în 1872 în Școală eparhială de fete cu șase clase.

Tot sub îndrumarea Bisericii s-au aflat, de asemenea, școlile mănăstirești și așa-numitele „școli parohiale”, pentru instruirea elementară, care au fost viabile atât timp cât în ele se predă în limba română. Spre sfârșitul secolului XIX, după introducerea predării obligatorii în limba rusă, statul a fost nevoit să ia sub controlul său învățământul elementar și primar, pentru a-l menține, impunând în același timp un control strict.

TIPĂRITURI ȘI PUBLICAȚII

Pentru satisfacerea necesității de cărți de cult, la cererea mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, în 1814 a fost înființată o „Tipografie exarhiească”. Pe parcursul funcționării Tipografiei, aici au apărut atât cărți de cult în limba română, cât și de învățătură, manuale didactice etc. Chiar de la început, însă, activitatea Tipografiei a fost supusă anumitor restricții menite să-i elimine treptat caracterul românesc. Numărul cărților românești tipărite

aici a înregistrat o scădere permanentă. Cărțile editate la Chișinău

au fost folosite nu numai în bisericile din Basarabia, ci și în cele din stânga Nistrului (Transnistria). Unele au ajuns chiar și la bisericile din celelalte trei țări românești.

Tipografia eparhială din Chișinău a existat până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, când activitatea sa a fost sistată de către arhiepiscopul Pavel Lebedev, iar ulterior închisă oficial de arhiepiscopul Serghie Liapidevski în 1883. În 1906, la cererea preoților basarabeni, Tipografia a fost redeschisă. În ea au început să fie tipărite cărți de slujbă în românește – după unele ediții mai vechi de la Chișinău –, dar și cărți de învățătură.

În perioada 1867-1918 a fost editat buletinul eparhial *Kișinevskie eparhial'nye vedomosti*. În primii patru ani acesta apărea în limbile rusă și română, apoi numai în limba rusă.

În 1908 a început să apară prima revistă bisericească în limba română din Basarabia – *Luminătorul*. Inițial, era redactată de preotul profesor Constantin Popovici (1860-1943) și de ieromonahul Gurie Grosu (1877-1943). A apărut lunar, numai în românește, până în anii celui de-al doilea război mondial. În paginile acestei reviste au fost publicate articole cu caracter teologic, pastoral, istoric, predici etc. Pe lângă cei doi redactori, s-au remarcat și un șir de preoți basarabeni: Mihail Plămădeală, Nicolae Stoicov, Ieremia Ciocan, Teodor Bogos, Alexandru Baltaga, Vladimir Baltaga, tânărul preot poet Alexie Mateevici și alții. Prin articolele de istorie națională și bisericească, „Luminătorul” a contribuit la trezirea conștiinței naționale în rândul clerului și credincioșilor din Basarabia.

În 1904 și-a început activitatea Societatea istorico-arheologică bisericească din Basarabia, cu sediul la Chișinău, care avea menirea să facă cercetări de istorie locală. Din 1909 până în 1918, studiile membrilor Societății au fost publicate în rusește în „Revista Societății istorico-arheologice bisericești din Basarabia”.

Pr. Veaceslav Ciorbă

NIKA

Publicația trimestrială a protopiatului de Criuleni și Dubăsari

Președinte:
ÎPS VLADIMIR, Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldove
Redactor-șef:
Prot. mitr. Teodor Pelin, protopop al bisericilor din raioanele Criuleni și Dubăsari
Redactor: Prot. dr. Veaceslav Ciorbă

Biserica cu hramul „Sf. Arh. Mihail”
s. Dubăsari Vechi, r. Criuleni,
MD-4822, RM, tel/fax 248 61-000
mob. 069000003; e-mail: t.pelin@yandex.ru
www.protopiat-criuleni-dubasari.md
Tipărit SA „Tipografia Reclama”
or. Chișinău, str. Alexandru cel Bun, 111

**FESTIVALUL ORTODOX “HRISTOS A ÎNVIAT”
S. DUBĂSARII VECHI, R-NUL CRIULENI**

